

Sygn. akt

III AUa 415/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **24 lipca 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Ewa Madera (spr.)
	Sędziowie:	SSA Marta Pańczyk-Kujawska SSA Anna Pelc
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **24 lipca 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **L. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Przemyślu**

z dnia **18 marca 2013 r.** sygn. akt **III U 139/13**

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 415/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z 11 grudnia 2012 roku, powołując się na przepisy ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, odmówił wnioskodawcy L. K. prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał,

iż wnioskodawca nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy w którym pozostawał bezpośrednio przed dniem ustalania prawa do emerytury, oraz nie wykazał co najmniej piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jednocześnie pozwany Zakład odmówił uwzględnienia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia wnioskodawcy od 24 marca 1976 r. do 30 kwietnia 1978 r. w Zakładzie (...) w P. na stanowisku ślusarza (2 lata, 1 miesiąc i 8 dni), od 1 czerwca 1978 r. do 28 lutego 1989 r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. na stanowisku ślusarza-spawacza i cieśli (10 lat i 9 miesięcy), od 1 marca 1990 r. do 13 lipca 1992 r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. na stanowisku cieśli (2 lata, 4 miesiące i 5 dni), od 14 lipca 1992 r. do 20 listopada 1992 r. w (...) G. na stanowisku cieśli (4 miesiące i 8 dni), od 28 stycznia 1993 r. do 31 lipca 1993 r. w Polnord G. na stanowisku cieśli (6 miesięcy i 4 dni), od 2 lipca 1994 r. do 31 grudnia 1994 r. w B.N. na stanowisku cieśli (5 miesięcy i 28 dni) tj. łącznie 16 lat 6 m-cy i 23 dni z uwagi na brak dowodów poświadczających, że wykonywana przez niego w tych okresach praca może zostać zaliczona do pracy w szczególnych warunkach.

We wniesionym odwołaniu L. K., zarzucając, że powyższa decyzja jest dla niego krzywdząca oświadczył, że w zakwestionowanych przez organ rentowy okresach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, na potwierdzenie czego zawnioskował o przesłuchanie wskazanych świadków.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację przywołaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 18 marca 2013 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Przemysłu zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury w ustawowej wysokości począwszy od 1 stycznia 2013 r. stwierdzając dalej, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do emerytury.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że L. K. (ur. (...)) pracę zawodową rozpoczął w Zakładach (...) w P. na stanowisku ślusarza remontowo-montażowego, gdzie pracował od 19 lutego do 23 listopada 1970 r. Od 6 lutego 1971 r. do 18 maja 1974 r. był zatrudniony w Zakładach (...) w P. na stanowisku ślusarza. Pracę wykonywał w odlewni żeliwnej. Podczas tego zatrudnienia odbywał też zasadniczą służbę wojskową. Od 23 lipca 1974 r. do 31 grudnia 1975 r. pracował w Przedsiębiorstwie (...) w K. na stanowisku montera. Następnie w okresie od 24 marca 1976 r. do 30 kwietnia 1978 r. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P. Zakładzie (...). Do pracy został przyjęty na stanowisko ślusarza, jednak faktycznie niemal przez cały okres zatrudnienia wykonywał obowiązki spawacza. W związku z tym kierownictwo Zakładu skierowało go na kurs spawacza. Wnioskodawca ukończył kurs podstawowy spawania gazowego, który trwał od 19 września do 3 grudnia 1977 r., a następnie kurs podstawowy spawania elektrycznego, który trwał od 23 stycznia do 31 marca 1978 r. Uzyskanie powyższych uprawnień było niezbędne, gdyż faktycznie L. K. oraz dwóch innych pracowników pracując przy remontach urządzeń tartacznych, głównie taśmociągów, zajmowali się spawaniem różnych elementów i konstrukcji metalowych. Prace te wykonywali w Zakładzie w P., bądź w delegacji tj. w tartakach. W Zakładzie oprócz spawaczy pracowali też ślusarze, tokarze i elektrycy. Praca wszystkich ok. 20 robotników wykonywana była na jednej zmianie w dni robocze w godzinach od 6 do 14-tej.

W okresie od 1 czerwca 1978 r. do 20 listopada 1992 r. odwołujący był zatrudniony

w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P.. Składając podanie o przyjęcie do pracy na stanowisku ślusarza-spawacza w „kwestionariuszu osobowym” wskazał, że z zawodu jest ślusarzem, zaś wykonuje zawód spawacza. Początkowo został przyjęty do pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w J. - Zakład Budowlany w P. na stanowisko ślusarza-spawacza. Od 5 października 1982 r. został zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. w charakterze cieśli-spawacza. 1 września 1983r. powierzono mu obowiązki spawacza. Wnioskodawca, tak jak i świadkowie S. G., Z. K. i W. M. w czasie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. pracowali wyłącznie na budowach (...) osiedli mieszkaniowych, przy montażu konstrukcji żelbetowych budynków z tzw. „dużej płyty”. Przy montażu jednego budynku pracowały 2-3 brygady robotników na jednej zmianie. W skład każdej brygady wchodziło 3 montażystów i 1 spawacz. W praktyce obowiązki każdego montażysty i spawacza sprowadzały się do wykonywania prac cieśli przy szalunkach, zbrojarza i betoniarza przy łączeniu konstrukcji, a spawacza dodatkowo przy spawaniu metalowych elementów płyt oraz spawaniu balustrad schodowych i balkonowych. Spawanie było zarówno gazowe jak i elektryczne. Robotnicy pracowali zwykle na dwie zmiany od godziny 6-tej do 14-tej i od 14-tej do 22-jej. Sąd ustalił też, że wnioskodawca w czasie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. oprócz pracy na

budowie eksportowej w Libii pracował także na budowach w Niemczech i Rosji, korzystając z urlopu bezpłatnego u macierzystego pracodawcy. Taki urlop został mu udzielony w okresie od 1 marca 1989 r. do 28 lutego 1990 r., kiedy pracował na budowie we L.. Kolejny urlop miał udzielony w okresie od 14 lipca 1992 r. do 20 listopada 1992 r., wówczas pracował w RFN (Niemcy). Pracę na tej budowie eksportowej organizowała firma (...) S.A. w G.. Również w okresie od 28 stycznia do 31 lipca 1993 r. wnioskodawca skorzystał z zatrudnienia przez tę firmę i pracował na budowie w K.. Z kolei w okresie od 2 lipca do 31 grudnia 1994 r. był zatrudniony przez firmę (...) Sp. z o.o. na budowie eksportowej w Rosji. Każdorazowo na budowach eksportowych wnioskodawca był zatrudniany jako cieśla budowlany. Wykonywał wszystkie prace związane z montażem konstrukcji budowlanych tj. prace cieśli, zbrojarza, betoniarza i spawacza. Razem z wnioskodawcą za granicą pracowali świadkowie Z. K., S. G. i W. M. we L., a P. P. oraz W. M. w Rosji i Niemczech. Sąd ustalił ponadto, że 28 czerwca 1995 r. wnioskodawca złożył wniosek rentowy. Decyzją z 2 sierpnia 1995 r. została mu przyznana renta inwalidzka 3 grupy inwalidów od 27 czerwca 1995 r. Świadczenie rentowe, ostatecznie z tytułu częściowej niezdolności do pracy wnioskodawca pobierał nieprzerwanie do 31 grudnia 2010 r. Równocześnie od 18 sierpnia 2008 r. do 30 kwietnia 2013 r. L. K. jest zatrudniony jako pracownik gospodarczy w Centrum Budownictwa i (...) w P.. Dokonując tych ustaleń Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz aktach osobowych. W szczególności Sąd uwzględnił świadectwa pracy wnioskodawcy ze wszystkich okresów jego zatrudnienia, jak też książeczki spawacza na ustalenie dat kursów zawodowych i nabycia przez niego umiejętności spawacza. Na podstawie zgromadzonego materiału Sąd przyjął, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne, a jego żądanie co do zmiany zaskarżonej decyzji w zakresie dotyczącym charakteru spornego okresu zatrudnienia zasługuje na uwzględnienie. Sąd przyjął, że wnioskodawca co najmniej od września 1977 r. do grudnia 1994 r. pracował w warunkach szczególnych jako spawacz i cieśla tj. wykonywał pracę wymienioną w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w Wykazie A Dziale XIV poz. 12 jak i w Dziale V poz. 5. Stąd też Sąd przyjął, że wnioskodawca wykazał piętnastoletni okres pracy w warunkach szczególnych, przypadający przed 1 stycznia 1999 r, a dalej, że spełnia również pozostałe przesłanki przyznania prawa do żadanego świadczenia, akcentując okoliczność, że w związku ze zmianą ustawy emerytalno – rentowej począwszy od 1 stycznia 2013 r. nie obowiązuje, jako przesłanka przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, warunek rozwiązania stosunku pracy. W podstawie prawnej wydanego orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał art. 477¹⁴§ 2 kpc.

Powyższy wyrok w pkt. I apelacją zaskarżył organ rentowy, zarzucając, iż przy jego wydaniu doszło do naruszenia prawa materialnego w szczególności art. 184 w zw. z 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a to przez uznanie, że wnioskodawca wykazał piętnaście lat pracy w szczególnych warunkach, a w konsekwencji ma prawo do emerytury w obniżonym wieku. Zarzucił również naruszenie art. 233 §1 kpc przez dokonanie jednostronnej oceny zebranego materiału dowodowego. W uzasadnieniu apelujący naprowadził, że Sąd I instancji błędnie zaliczył do stażu pracy w szczególnych warunkach okres pracy wnioskodawcy na stanowisku spawacza w Zakładzie (...) w P. w czasie odbywania przez niego kursu spawalniczego, zarzucając że w tym czasie L. K. nie wykonywał pracy spawacza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zaznaczył również, że okres pracy w charakterze spawacza winien być ewentualnie uwzględniony do stażu pracy w szczególnych warunkach nie wcześniej niż od momentu ukończenia przez wnioskodawcę kursu spawalniczego. W konkluzji pozwany organ wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części I poprzez oddalenie wniesionego odwołania.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji organu rentowego.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił i zważył, co następuje :

Apelacja pozwanego organu rentowego nie jest uzasadniona, wyrok Sądu Okręgowego w Przemysłu z 18 marca 2013 r. (sygn. III U 139/13) jest bowiem zgodny z prawem.

Na wstępie niniejszych rozważań należy zauważyć, iż przedmiotem postępowania jest kwestia uprawnień L. K. do emerytury w obniżonym wieku z tytułu powoływania się wnioskodawcy na spełnienie przesłanek wymienionych w art. 184 i 32 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz

rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Przypomnieć należy, że podane normy umożliwiają skuteczne ubieganie się o emeryturę po wykazaniu stażu emerytalnego (tj. okresów składkowych i nieskładkowych) w wymiarze 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w wieku obniżonym o pięć lat od wieku powszechnego (czyli 55 lat w przypadku kobiet i 60 lat dla mężczyzn), po wykazaniu posiadania do wejścia w życie ustawy tj. do 1 stycznia 1999 roku, co najmniej piętnastu lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego lub złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa. Nadmienić należy, że do 31 grudnia 2012 r. warunkiem było również rozwiązanie stosunku pracy przez ubezpieczonych będących pracownikami.

Niekwestionowanym w sprawie pozostawało, że wnioskodawca posiada wymagany ogólny staż emerytalny, ukończył 60 lat życia oraz nie przystąpił

do otwartego funduszu emerytalnego. Kwestią sporną w sprawie było to, czy legitymuje się on co najmniej piętnastoletnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, przypadającym przed dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tj. przed 1 stycznia 1999 r. jak również to czy w związku z pozostawaniem w zatrudnieniu spełnia on warunki do przyznania dochodzonego prawa.

Rozpoznając sprawę w pierwszej instancji Sąd Okręgowy w Przemysłu ustalił, iż L. K. w okresie zatrudnienia co najmniej od 19 września 1977 r. tj. od rozpoczęcia kursu spawania gazowego, do grudnia 1994 r. pracował w warunkach szczególnych jako spawacz i cieśla wykonując pracę wymienioną w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w Wykazie A Dziale XIV poz. 12 jak i w Dziale V poz. 5.

Na etapie postępowania apelacyjnego, w świetle treści apelacji, spornym pozostawało, czy okres w którym wnioskodawca uczestniczył w kursie spawania, a to okres od 19 września 1977 r. do 3 grudnia 1977 r. może zostać zaliczony do stażu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy zarzucił bowiem, iż wnioskodawca pracę spawacza mógł wykonywać de facto dopiero po ukończeniu przedmiotowego kursu, a jeśli nawet pracę taką wykonywał w okresie kursu, to nie mógł jej wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, bowiem uczestniczył w zajęciach prowadzonych w ramach kursu. Zaakcentował również, że po wyłączeniu tego okresu ze stażu pracy w szczególnych warunkach wnioskodawca nie wykaże co najmniej piętnastoletniego okresu zatrudnienia w tak określonych warunkach.

Odnosząc się do powyższego zarzutu, uznać należy, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, że zarzut ten jest chybiony. Podkreślić przyjdzie, że zeznający w sprawie świadkowie potwierdzili, iż już przed rozpoczęciem kursu spawacza wnioskodawca wykonywał pracę spawacza w pełnym wymiarze czasu pracy. Ich zeznania w tym zakresie wzajemnie się uzupełniają i znajdują odzwierciedlenie w zeznaniach wnioskodawcy. Zauważyć należy, że w czasie odbywania przedmiotowego kursu miejscem świadczenia przez wnioskodawcę pracy był P., i to w tym mieście kurs spawacza był prowadzony. W tym czasie wnioskodawca pracował w systemie jednozmianowym w godzinach od 6 do 14. Pracując przy remontach urządzeń tartacznych, głównie taśmociągów, zajmował się spawaniem różnych elementów i konstrukcji metalowych Treścią złożonego przez wnioskodawcę na rozprawie apelacyjnej 24 lipca 2013 r. oświadczenia – które uznać należy za wiarygodne w świetle powołanych wyżej argumentów, potwierdził on, iż w kursie spawacza uczestniczył po godzinach pracy, zaś do odbycia kursu został skierowany przez zakład pracy, gdyż wykonywał pracę spawacza nie posiadając stosownych uprawnień. Uzyskanie uprawnień było zatem konieczne celem zalegalizowania wykonywanych już wcześniej czynności pracowniczych.

W tym miejscu należy przypomnieć podzielane przez tut. Sąd stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 30.03.2000r.II UKN 444/099 OSNP 2001/17/543 iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych organ rentowy ma pozycję strony, powinien więc przejawiać odpowiednią aktywność dowodową, między innymi wobec treści dowodu z zeznań świadków, czy zeznań strony, bowiem w przeciwnym razie ponosi negatywne skutki prawne swej bierności,

polegające na zmianie wydanej decyzji czy oddaleniu wniesionego środka zaskarżenia. Z okoliczności sprawy wynika, że w trakcie prowadzonego szczegółowego postępowania sądowego pozwany Zakład nie przejawiał żadnej aktywności procesowej, brak więc było również i z tych względów, podstaw do uwzględnienia zarzutów wskazanych w apelacji.

Mając na uwadze powyższe, dzieląc w pełni ustalenia Sądu Okręgowego jak również przyjętą przez ten Sąd ocenę prawną sprawy, przyjąć należało, że wnioskodawca L. K. wykazał co najmniej piętnastoletni staż pracy w szczególnych warunkach, a dalej, że spełnia przesłanki przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym począwszy od 1 stycznia 2013 r., bowiem jak wyżej wskazano od tej daty nabycie uprawnienia do świadczenia w obniżonym wieku emerytalnym nie jest uzależnione od rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

Podstawę prawną wydanego orzeczenia stanowi art. 385 kpc.